

Posudek vedoucího diplomové práce

Petr PISTULKA

Obyvatelstvo libějovického panství ve světle poddanských seznamů 1668-1750

České Budějovice 2008, 82 s.

Předloženou diplomovou práci Petr Pistulka sepsal na základě poddanských seznamů, které byly sestaveny pro oblast libějovického panství v letech 1668, 1669, 1750. Jedná se o důležité evidenční prameny, jejichž význam je nelze opomenout z pohledu sociálních i hospodářských dějin, historické demografie a genealogie. Vzhledem k pracovnímu vyhodnocování náleží k neprávem opomíjeným pramenům, které poskytují informace o věku, rodinném postavení, pracovním uplatnění i místě původu a pobytu jednotlivých osob. Petr Pistulka se zmíněným pramenem nepracoval poprvé. Již před rokem byla stupněm výborně hodnocena jeho bakalářská práce pod názvem „Seznam poddaných libějovického panství z roku 1668“ (studium archivnictví).

V úvodu své diplomové práce stručně zhodnotil výzkumy migrací a mobility na našem území i v evropském kontextu. Předložená charakteristika byla doplněna o aktuální typologii prostorového pohybu i rozsáhlý poznámkový aparát. V navazující části se Petr Pistulka zabýval dějinami libějovického panství. Důraz přitom kladl na období, kdy zmiňovanou oblast vlastnil rod Rožmberků. V návaznosti na hospodářský rozvoj panství systematicky doložil postupné zavádění správního aparátu. Novější období zde bylo prezentováno stručným výčtem jenom těch nejdůležitějších událostí. Bohatý poznámkový aparát svědčí o znalosti starší i novější literatury k oblasti libějovického panství. Škoda, že Petr Pistulka nebyl schopen soudobý lokální vývoj blíže analyzovat či srovnat se situací v jiných oblastech. Líčení místních dějin v jeho podání má spíše popisný, než-li analytický charakter.

Další část předložené diplomové práce je věnována okolnostem vzniku i vývoje podoby poddanských seznamů na našem území. Cenné jsou přímé odkazy na normativní prameny, které v celozemském měřítku přispěly k rozšíření uvedeného pramene. S odkazem na bohatý seznam odborné literatury jsou navíc doloženy také možnosti využití poddanských seznamů včetně výsledků již uskutečněného výzkumu. Autor předložené diplomové práce si také v uvedeném případě vystačil převážně s popisným stylem.

V návaznosti na jeho obecnou charakteristiku byla pozornost věnována okolnostem vzniku a podobě poddanských seznamů, které postupně vznikaly na libějovickém panství. Odpovídající pozornost zde byla věnována nejenom jejich obsahu, ale i vnější podobě (vazba,

charakter titulní strany, odlišnosti v zápisech příslušníků odlišných sociálních vrstev venkovské společnosti). Na základě vzájemného srovnání starších a novějších seznamů byl doložen posun v soudobé terminologii označující odlišné sociální skupiny z řad venkovské společnosti. Kromě obvyklého popisu se Petr Pistulka pokusil také o kritiku předloženého pramene – všiml si hlavně nepřesností při uvádění věku zapisovaných osob.

Analýza zmíněné pramenné základny byla prováděna ve dvou vzájemně se doplňujících rovinách poznání. Kromě obecné charakteristiky libějovické populace se Petr Pistulka snažil v lokální rovině postihnout obvyklou míru a rozsah migrací místních obyvatel. Zásadním východiskem pro analýzu pramenných informací se stalo uplatňování kvantitativních metod v mikrohistorické rovině. V uvedeném případě se jednalo o časově náročný proces s využitím různých filtrů dat, které sloužily k zevrubnému vyhodnocení zkoumaných vztahů i k ověření platnosti teorie ekotypů.

Petr Pistulka naprosto přesvědčivě prokázal, že nejčastěji migrující skupinu obyvatelstva představovaly osoby mladšího věku, jejichž prostorový pohyb odpovídal obvyklému rozsahu pracovních i sňatkových migrací (do 6 km, tj. sousední obce). V rámci místní populace přesvědčivě prokázal, že většina venkovského obyvatelstva na Libějovicku zůstávala v místě svého původu. Důvod zmíněné situace diplomant spatřuje v specializaci libějovického regionu (obilnářská produkce). Současně neopomíná připomenout specifickou mentalitu venkovana, který neměl zájem ani důvod opouštět místo svého původu, s nímž byl spjat od narození. Diplomant tak klade důraz na provázanost venkovského života v rámci určitého okruhu sociálních vazeb.

Zmíněné poznatky jsou pozoruhodné, avšak v některých případech postrádají přesvědčivou oporu v pramenné základně. Rozsah vytvořené databanky je obdivuhodný, avšak škoda, že byla využita jen z části. Dokončování předložené diplomové práce bylo poznamenáno chvatem, který měl za následek nedostatečné srovnání s výzkumy z jiných českých i evropských regionů. Současně je mému diplomantovi možné vytknout i některé chyby formálního charakteru. Vzhledem k uvedeným skutečnostem diplomovou práci doporučuji k obhajobě, avšak hodnotím pouze stupněm **VELMI DOBŘE**.

V Třeboni 24.8.2008

PhDr. Josef Grulich, Ph.D.